

Ines Cergol Bavčar

MAJA RAZBORŠEK: RANJENI PAPIR, LA CARTA FERITA

Ranjeni papir je že druga pesniška zbirka, izšla pri mladi sezanski založbi Žbrinca (SSKJ razlaga žbrinco, kot veliko nizkemu valju podobno košaro za prenašanje listja, sena na glavi, ki jo uporabljajo na Krasu.) Knjiga je dvojezična z italijanskimi prevodi Jolke Milič, ki je zapisala tudi spremno besedo.

Avtorico zbirke, Majo Razboršek, sem srečevala kot občasno pesnico revijskih objav in priznati moram, da me je njena integralna poezija presenetila. Tako scela je uspela ta drobna vila – žalik žena iztisniti svojo bivanjsko izkušnjo, ki ni nič kaj optimistična, prej žalobna, vendar s tisto drobno iskrico – trmasto vztrajnostjo sredi brezupnih stanj in hrepenenj.

V Ranjeni papir vstopa pesnica z uvodno fatalistično pesmijo: rojenice ji ob rojstvu podarijo darova pisanja in slikanja, s čimer ji opredelijo, usodijo življenje. In kot taka, predestinirana umetnica, se prebujajo, razbira simbole in slutnje, ki preraščajo v občutenja in podobe. In podaja se na odprto pot življenjskega avanturizma, da bi lahko polno vsrkala barve in zvoke, pomene. Ta lahkotno težaška pot ji odstre modrost vsepovednosti molka in obenem temeljno potrebo po besedi, ki sicer tako malo pove, vendar prižiga praslutnjo ognja – žarišča – središča – duše. Ognjišče domačnosti ob meditativni drži umirjene ponotranjenosti, iskanj in naključij, ljubezni in ustvarjanja. Iskanja in izkušnje utrujajo, prinašajo trpkost in odpoved upanju, a ne tudi kesanja. Slutenjsko ve, kje je dom, a težko ga je ne zgrešiti. Skozi prosojno tenkočutne besede sijejo arhetipi nečesa bližnjega, a tako težko ulovljivega in še težje obvladljivega in ohranjujočega.

Papir je simbol življenja, živeti pa je ustvarjati: na papirju, na platnu, prav tako tudi na ravni medsebojnih odnosov. In ne nazadnje, iz življenja se rojeva življenje, s čimer pesnica zaključi zadnji cikel Ranjenega papirja. Ustvarjanje kot ranljivost in ranjenost, materinstvo kot »rana, ki se nikoli ne zaceli«.

Če se v prvem ciklu Tema v temi pesnica šele prebujajo, v drugem ciklu Polomljena peresa že izpoveduje stisko bivanja, nemoč, poraz in se sprašuje po smislu, tudi ustvarjanja. Ozira se nazaj, ozira se tostran in onstran, vendar je to tipanje »izjalovljeni beg«. Duša odslikuje sence, ki na njej puščajo sledi, v izpraznjenosti ostaja le prazalost. Iz včeraj se rojeva danes, ki je zdaj in tu in zato najpomembnejši, najgloblji, a nič en za jutri. »Pišem žalostne pesmi /pa sploh niso žalostne/ le trezna sem« (str. 36), z rahlim upanjem onkraj pisanja, v nezavednem, daleč od racionalnega. »Kar je najbolj zgovorno /je namolčano« (str. 38), zato pesnica išče v samoti, tišini, trmoglavosti in trdoživu, s slo po pozabljenju in vračanju izjalovljenega upanja. Brodolomka išče otok, pomirjena s seboj in svetom. Prve znake staranja razpozna v odtujenosti in resignaciji.

Nova pot iz izgubljenosti je ljubezen, ki je glad, krivda in kazen obenem, samota v dvoje, urok, morda tisti otok, na katerega se zateče brodolomec. Toda tudi ljubezen ni radost, je lepa, a otožna. Tako kot prostore poezije polnita tudi prostore ljubezni nezadoščenost in nenehno hrepenenje. Po vseh pesmih in po vseh ljubeznih ostaja samota, ki pa se ob koncu cikla Hoja po zrcalu manifestira kot tihotna spokojnost (vdanost?), iz česar se rojeva zadnji, sedmi cikel Tik ob srcu, prinašajoč nekaj snovnejšega od slutnje, spočetje in materinstvo.

Če Kovič prepričano izpoveduje, da južni otok je, ostaja otok v Maje Razboršek pesmih, pozabljeni fatamorgana. Tudi otrok ni otok, ki bi jo mogel osredičiti, saj je iz istih prvin kot pesem: zmes čustva in strasti, pravzaprav pesem, prebrana s tujim glasom in nova ljubezen, zaradi katere je pesnica le še bolj ranljiva.

Zbirka je papir, ranjen z Majinimi risbami in s pesmimi, z izpovednostjo in življenjem samim – z večno rano življenja. Pesnica »piše za vsakdanji kruh, za tistega, ki ni nikoli dan. Kruh molka, sredica svetlobe. Pšenica črnila. V njen slog se zaljubi, kdor se lahko zaljubi vanjo. Ista reka pod belim listom, pod rdečo obleko« (Christian Bobin).